

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
ระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี

RELATIONSHIP BETWEEN THE BEHAVIOR OF THE HOUSEHOLD DEBTS AND THE
USE OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY TO MANAGE PUBLIC DEBTS IN
THE MODEL SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGES IN THE RICH LEVEL IN
UBON RATCHATHANI PROVINCE.

ปณิดา ธรรมวงศ์¹ นลินี ทองประเสริฐ¹ และ อัยรดา พรเจริญ¹

¹คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Panida Thummwong¹ Nalinee Thongprasert¹ and Irada Phorncharoen¹

¹Faculty of Business Administration and Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University

(Received: March 30, 2023; Revised: June 19, 2023; Accepted: June 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน 2) การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการบริหารจัดการหนี้สิน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สิน โดยศึกษาจากประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี ตัวอย่างจำนวน 357 ครัวเรือน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข มีพฤติกรรมการเป็นหนี้ โดยมีการะหนี้สิน อยู่ในระดับมาก สภาพรายได้กับรายจ่าย วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมเงิน และแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม อยู่ในระดับปานกลาง มีการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สิน ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดี และด้านมีคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชน พบว่าภาระหนี้ครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับความมีคุณธรรม ด้านความรู้ และด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดี สถานภาพรายได้กับรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับด้านภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความรู้ และด้านความมีคุณธรรม วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมมีความสัมพันธ์กับ ด้านความมีคุณธรรม ด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความพอประมาณ และด้านความรู้ และแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม มีความสัมพันธ์กับ ด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความมีคุณธรรม ด้านความมีเหตุผล ด้านความพอประมาณ และด้านความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเป็นหนี้, การบริหารจัดการหนี้สิน, หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

ABSTRACT

The objectives of the research were to study 1) the nature of the household debts, 2) the use of the sufficiency economy philosophy, 3) the relationships between the household debts and the application of the sufficiency economy philosophy for debt management, A total of 357 households in the model sufficiency economy villages were studied. The subjects were derived by means of the stratified random sampling. The research instrument was a five-rating scale questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's Co-relation Coefficient, t-test and F-test.

The research findings were as follows. The rich households found to be in debt at a high level. Their incomes and spending, their objectives in borrowing, motivation and incentives were moderate. The sufficiency economy philosophy was utilized at a moderate level. The aspects of moderation, rationality, good immunity and virtues were found to be at a high level. Knowledge was found to be at a moderate level. As regards the relation between the behavior of household debts and the use of the sufficiency economy philosophy for the public debt management, it was found that the household debt burdens were related to virtues, knowledge and good immunity. Incomes and spending were related to good immunity, knowledge and virtues. The main objectives in borrowing were related to virtues, good immunity, moderation and knowledge. Motivation and incentives were related to good immunity, virtues, rationality, moderation, and knowledge with a statistical significance at level 0.01.

Keywords: Household Debt Inducing Behavior, Debt Management, Sufficiency Economy Philosophy, Model Sufficiency Economy Villages.

บทนำ

ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญของประเทศไทยมาอย่างยาวนานยิ่งปัจจุบันมีความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจที่ยังคงถูกกดดันจากผลกระทบของวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) โดยหนี้ครัวเรือนล่าสุดในไตรมาสที่ 1/2564 อยู่ที่ระดับ 14.13 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 90.5 ต่อจีดีพี (สูงสุดในรอบ 18 ปี) หนี้ครัวเรือนในไตรมาส 1/2564 มียอดคงค้างเพิ่มขึ้นประมาณ 88,138 ล้านบาท โดยหลัก ๆ เป็นผลมาจากหนี้รายย่อย 3 กลุ่ม ได้แก่ หนี้บ้าน หนี้ประกอบอาชีพ และหนี้เพื่อใช้จ่ายชีวิตประจำวัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย และศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564) โดยเฉพาะครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีหนี้สินมากกว่าภูมิภาคอื่น จังหวัดอุบลราชธานี เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่นับได้ว่ามีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับสองรองจากจังหวัดนครราชสีมา จากผลการสำรวจในปี 2564 รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือนในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าครัวเรือนในจังหวัดอุบลราชธานี มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 20,969.28 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 215,715.07 บาท

ต่อครัวเรือน เป็นหนี้สินเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 57.84 เพื่อใช้ในการเกษตร ร้อยละ 18.13 เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน ร้อยละ 16.80 (สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน ณ อุบลราชธานี, 2564)

การแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งต่อการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550; อ้างถึงใน นลินี ทองประเสริฐ, 2560) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนนี้ กรมพัฒนาชุมชนได้นำมาจัดระดับหมู่บ้านต่าง ๆ ในประเทศไทยโดยได้จัดทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 3 ระดับ ประกอบด้วยระดับล่างสุดได้แก่ หมู่บ้านที่มีระดับพออยู่พอกิน มีลักษณะทางเศรษฐกิจ คือ ในชุมชนครัวเรือนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน โดยมีตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน (ด้านจิตใจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเรียนรู้ และด้านทรัพยากรธรรมชาติ) ต้องผ่านจำนวน 10-16 ตัวชี้วัด ถัดมาเป็นระดับอยู่ดีมีสุขมีลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ คือในชุมชน มีกิจกรรมลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมที่เห็นผลชัดเจนมีตัวชี้วัดทั้ง 4 ด้าน ต้องผ่านรวมตั้งแต่ 17-22 ตัวชี้วัดและระดับสูงสุด มั่งมีศรีสุข คือ ต้องมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถส่งเสริมผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมในชุมชนที่ชัดเจน ต้องผ่านการประเมินครบ 4 ด้าน รวม 23 ตัวชี้วัด โดยหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มีจำนวน 30 หมู่บ้าน 4,588 ครัวเรือน (กระทรวงมหาดไทย, 2564) ภาระหนี้สินของครัวเรือนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเฉลี่ยแล้วสูงกว่ารายได้ โดยมีทั้งหนี้ในระบบ ที่มีธุรกรรมทางการเงินผ่านสถาบันการเงิน เช่น บัตรเครดิต สินเชื่อต่าง ๆ และหนี้นอกระบบ ที่มีการกู้ยืมที่ผ่านหน่วยธุรกิจ หรือบุคคลที่ไม่อยู่ในการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง โดยมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงเกินกว่ากฎหมายกำหนด พฤติกรรมการก่อหนี้ทั้งในระบบและนอกระบบของครัวเรือน จึงอาจเกิดจากความจำเป็นที่สภาพรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมเงิน เช่นต้องการเป็นหนี้เพื่อใช้จ่ายกับสิ่งที่ต้องการ หรือกู้ยืมเพื่อนำเงินไปลงทุนในการเกษตร หรืออาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ นอกจากนั้นพฤติกรรมในการก่อหนี้ มักเกิดจากแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม เช่นมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐในการจัดสรรเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เช่น มาตรการรถยนต์คันแรก บ้านหลังแรก บัตรเครดิตเกษตรกร ปัจจัยทางสังคม ทัศนคตินิสัย ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมีศรีสุขที่จัดว่าประชาชนส่วนใหญ่มีภูมิคุ้มกันที่ดีในการก่อหนี้และการจัดการหนี้สิน ทั้งยังมีหลักความพอประมาณมีเหตุผล อันเป็นเงื่อนไขหลักของหลักเศรษฐกิจพอเพียง น่าจะมีพฤติกรรมการก่อหนี้ที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับสภาพฐานะของครอบครัว ไม่ก่อให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ผลของการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการเสนอ

แนวทางในการบริหารจัดการหนี้สินโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ในจังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน ของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สิน ของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่เขตพื้นที่ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี (เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่สามารถตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนได้) จำนวน 2 อำเภอ 30 หมู่บ้าน จำนวน 4,588 ครัวเรือน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิโดยกำหนดสัดส่วนตัวอย่างจากจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน ได้จำนวน 357 ครัวเรือน ตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนของครัวเรือน

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเป็นหนี้สินภาคครัวเรือนของประชาชนจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ภาระหนี้ครัวเรือน สถานภาพรายได้กับรายจ่าย วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืม แรงจูงใจและสิ่งกระตุ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินทั้ง 5 ด้าน ของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความรู้ และด้านความมีคุณธรรม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำมาประเมินหาค่า IOC เพื่อหาข้อคำถามว่าสอดคล้องภายในของเครื่องมือในการวิจัยกับสิ่งที่ต้องการวัด ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำ

แบบสอบถามไปทดสอบใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่ตัวอย่างวิจัย คือหมู่บ้านหนองยอ ตำบลจิกตุ อำเภอน้ำหนาว จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 40 ครัวเรือน และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .924

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิธีการทางสถิติดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน และ การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 100) กำหนดค่าน้ำหนักโดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

3.2 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือนกับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson 's Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) (Hinkle, William and Stephen, 1998) ดังนี้

± 0.00 ถึง ± 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำมาก

± 0.21 ถึง ± 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

± 0.41 ถึง ± 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

± 0.61 ถึง ± 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

± 0.81 ถึง ± 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือนของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากร ทั้งหมดจำนวน 357 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 193 คน ตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 163 คน มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 205 คน มีรายได้ต่อเดือนของครัวเรือน ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 176 คน

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือนของประชาชน ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
ทั้ง 4 ด้าน

พฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเห็น
1. ด้านภาระหนี้ครัวเรือน	3.70	.67	มาก
2. ด้านสภาพรายได้กับรายจ่าย	3.27	.58	ปานกลาง
3. ด้านวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืม	3.50	.71	ปานกลาง
4. ด้านแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม	3.35	.50	ปานกลาง
ภาพรวม	3.45	.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือนของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ภาระหนี้สิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) แรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม ($\bar{X} = 3.35$) และสุดท้าย คือ สภาพรายได้กับรายจ่าย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข

ตารางที่ 2 การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ทั้ง 5 ด้าน

การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้ง 5 ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเห็น
1. ด้านความพอประมาณ	3.71	.61	มาก
2. ด้านความมีเหตุผล	3.56	.64	มาก
3. ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดี	3.75	.76	มาก
4. ด้านความรู้	3.31	.53	ปานกลาง
5. ด้านความมีคุณธรรม	3.83	.63	มาก
ภาพรวม	3.63	.63	มาก

จากตารางที่ 2 การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความมีคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา

คือ ด้านความมีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และสุดท้าย คือ ด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข

พฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน	การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการหนี้สิน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
1. ภาระหนี้ครัวเรือน	ด้านความมีคุณธรรม	.624**	สูง
	ด้านความรู้	.574**	ปานกลาง
	ด้านภูมิคุ้มกันที่ดี	.496**	ปานกลาง
2. สถานะภาพรายได้กับรายจ่าย	ด้านภูมิคุ้มกันที่ดี	.483**	ปานกลาง
	ด้านความรู้	.280**	ต่ำ
	ด้านความมีคุณธรรม	.242**	ต่ำ
3. วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืม	ด้านความมีคุณธรรม	.683**	สูง
	ด้านภูมิคุ้มกันที่ดี	.585**	ปานกลาง
	ด้านความพอประมาณ	.457**	ปานกลาง
	ด้านความรู้	.361**	ต่ำ
4. แรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม	ด้านภูมิคุ้มกันที่ดี	.615**	สูง
	ด้านความมีคุณธรรม	.552**	ปานกลาง
	ด้านความมีเหตุผล	.305**	ต่ำ
	ความพอประมาณ	.243**	ต่ำ
	ด้านความรู้	.212**	ต่ำ

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือนของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบระดับมั่งมีศรีสุข

ผลการวิจัยพบว่าภาระหนี้ครัวเรือน ส่วนใหญ่เกิดจากการซื้อที่อยู่อาศัยหนี้สินที่เกิดจากการเกษตรหรือเป็นหนี้จากการประกอบธุรกิจ หนี้สินที่เกิดจากการอุปโภคและบริโภคทั่วไปในชีวิตประจำวัน และมีภาระหนี้สินในการเช่าซื้อ เช่น รถ ที่ดิน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาคารแห่งประเทศไทย และศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2564) ได้ศึกษาแนวโน้มหนี้สินครัวเรือนไทย 2564 พบว่าหนี้บ้านครัวเรือนไทยสูงขึ้นโดยมีสาเหตุหลักมาจากแคมเปญกระตุ้นยอดขายของผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์ ผู้กู้หรือครัวเรือนที่มีกำลังซื้อรายได้ปานกลางและค่อนข้างสูง ทำให้มีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ นอกจากนี้ยังมีหนี้เพื่อประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นด้วย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธ์ และจงจิต ลืออ่อนรัมย์ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกรตำบล ไร้หลักทอง อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรเป็นหนี้สิน คือ เพื่อการลงทุนทางการเกษตร

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมในการก่อหนี้ของครัวเรือนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบระดับมั่งมีศรีสุข จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม โดยมีทัศนคติชอบในการเปลี่ยนแปลง ยอมรับการเป็นหนี้ และยอมรับเทคโนโลยี กู้ยืมเงินเพราะอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ กู้ยืมเงินเพื่อความต้องการตนเองหรือสมาชิกในครอบครัว สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ง่าย มีแรงจูงใจในการกู้ยืมเงิน ด้านภูมิศาสตร์ เช่น ทรัพยากรในท้องถิ่นไม่เพียงพอ ต้องยืมเงินทุนในการเพิ่มผลผลิตนอกฤดูกาล กู้ยืมเงินเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน และมีแรงจูงใจในการกู้ยืมเงิน ด้านสังคม เช่น งานบวช งานแต่งงาน บุญ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสณฑ์ โบว์สุวรรณ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย พบว่าเกิดจากพฤติกรรมการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนไปในทิศทางวัตถุนิยมตามกระแสสังคมที่อิงสังคม วัฒนธรรมชาติตะวันตก และยังพบว่าเกิดจากนโยบายการปล่อยสินเชื่อพร้อมดอกเบี้ยต่ำ ในสถานการณ์ที่เกษตรกรผู้ที่ไม่มียศภาพในการชำระหนี้ และการใช้นโยบายประชานิยมในระยะเวลายาวนาน ประกอบกับการที่รายรับจากผลผลิตทางการเกษตรไม่สูงพอ รวมถึงความต้องการพึ่งพาการสนับสนุนจากภายนอก จึงเป็นเงื่อนไขทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากช่องทางต่าง ๆ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสรุา ชื่นโชคสนต์ ภาวนิศร์ ชั่ววลี และวิริยะ ดำรงศิริ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง 8 ข้อเท็จจริงปัญหาการเงินของครัวเรือนไทย พบว่าครัวเรือนชะล่าใจในการใช้จ่าย ทำให้ครัวเรือนไทยมีปัญหารายรับไม่พอรายจ่าย การใช้จ่ายที่ไม่ระมัดระวัง ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนไป เช่น การซื้อของผ่าน online การเข้าถึง social media ที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการ และการบริโภคเปรียบเทียบกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nizar (2015) ได้ศึกษา “Determinants of Malaysia Household Debt: Macroeconomic Perspective” ตัวกำหนดหนี้ครัวเรือนประเทศมาเลเซียในมุมมองเศรษฐกิจมหภาค พบว่าสาเหตุของการก่อหนี้ของครัวเรือนเกิดจากพฤติกรรมทัศนคติของแต่ละครัวเรือน ต้นทุนของการกู้ยืมที่ต่ำลงจากการผ่อนคลายกฎเกณฑ์ทางการเงิน ความง่ายในการได้รับเครดิต ต้นทุนในการใช้ชีวิต ราคาที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น และการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครัวเรือนรู้สึกสะดวกที่จะก่อหนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johan Almenberg, et.al. (2018) ได้ศึกษา Attitudes toward debt and debt behaviour พบว่าพฤติกรรมของการเป็นหนี้ยังเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในความต้องการที่

จะมีเงินใช้จ่ายอย่างไม่ขาดมือ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง (Greed) การจัดการกับการขาดแคลนเงินในระยะสั้น หรือเพื่อลงทุนในการพัฒนาตนเอง และยังพบว่าพฤติกรรมการเป็นหนี้ขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) เช่น แบบแผนการใช้จ่ายของครอบครัว การขาดความควบคุมตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Subhendu Datta, Aviral Kumar Tiwari, C.S. Shylajan (2018) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ของคุณลักษณะขนาด และปัจจัยที่กำหนดการเป็นหนี้ของชาวนาในประเทศอินเดีย พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นหนี้ของครัวเรือน คือ การใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย อัตราดอกเบี้ย รายจ่ายทางการแพทย์ของครัวเรือน และแหล่งเงินกู้ยืมส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นหนี้ของชาวนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข

ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดี และด้านความมีคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

2.1 ด้านความพอประมาณ ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ส่วนใหญ่ใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สิน ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก โดยดำเนินชีวิตด้วยลำแข้งหรือความสามารถของตนเอง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่จ่ายเงินซื้อสินค้าฟุ่มเฟือยจนเกินไป เช่น เครื่องสำอาง เครื่องประดับ เสื้อผ้า วิทยุเกม และรถยนต์ มีการผลิตและการบริโภคอยู่ในระดับสมดุลหรือพอดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต มีความสามารถในการชำระหนี้สินได้ และมีรายรับเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของพันธ์จิตต์ สี่เหนียง (2562) ได้ศึกษา การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ชุมชนบ้าน หวายเหนียว อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความพอประมาณ อยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความมีเหตุผล ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข อยู่ในระดับมาก โดยมีการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต การตัดสินใจซื้อสินค้าโดยไม่หลงใหลสื่อโฆษณาชวนเชื่อหรือตามแฟชั่น กู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุน เพิ่มผลผลิตทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น การตัดสินใจซื้อสินค้าที่มีความจำเป็น และมีวินัยในการใช้จ่ายอย่างไม่ประมาท สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญชนก ปะวะละ (2561) ได้ศึกษาการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมีศรีสุข: กรณีศึกษาบ้านหนองเผือก อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน ในหมู่บ้านมีการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาใช้สติปัญญาเหตุผลไตร่ตรองหาสาเหตุ และแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยรวมในด้าน ความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดี ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ส่วนใหญ่ใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สิน ด้านมีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับมาก มีการวางแผนทำประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ มีการวางแผนทำประกันชีวิต ลดละ เลิก สุรา แอลกอฮอล์ และสิ่งที่เป็นอบายมุข มีการวางแผนในการสร้างอาชีพหารายได้เสริมมีการเก็บเงินหรือออมเงิน และการป้องกันความเสี่ยงเรื่องสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิธ พุฒพันธ์ (2563) ที่ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ

ประชาชน ในตำบลตุลาต อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในตำบลตุลาต มีระดับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความมีเหตุผล อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความรู้ ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ส่วนใหญ่ใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สิน ด้านความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ รองลงมาคือ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมสร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาตนเอง ทำความเข้าใจกับสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการวางแผนการเงินของครัวเรือน นำความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน สามารถนำความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวางแผนจัดการบริหารหนี้สิน และมีความรู้ในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาภรณ์ โสภา และคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชนเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริรักษ์ คชายุทธ, วัชรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพร สุนทร (2564) ได้ศึกษาการใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลลัพธ์การพัฒนาท้องถิ่น ตำบลแก้งแก อำเภอกอสมุขพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ด้านความมีคุณธรรม ประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ส่วนใหญ่ใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สิน ด้านความมีคุณธรรม ในระดับมาก มีความพยายาม อดทน และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต รองลงมา คือ มีคุณธรรมไม่คิดเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง มุ่งทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและรู้จักการแบ่งปัน มีสัจจะ และความซื่อสัตย์ ได้นำหลักศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิต เช่น ประพฤติดี ละเว้นชั่ว ยึดมั่นในศีลห้า มีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต และรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกให้รู้จักอดทนต่อแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นซึ่งจะก่อให้เกิดหนี้สิน สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพย์พรรัตน์ แสงพันธ์ (2563: 69) ได้ศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ของประชาชน ตำบลเชียงคำ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่ามีการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเป็นหนี้ภาคครัวเรือน กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข

3.1 ด้านภาระหนี้ครัวเรือน จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมที่มีหนี้ภาคครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของประชาชน ด้านความมีคุณธรรม ด้านความรู้ และด้านภูมิคุ้มกันที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่าประชาชนถึงจะมีภาระหนี้ อยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังมีคุณธรรม คือ สามารถบริหารจัดการหนี้สิน โดยมีความพยายาม อดทน และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี สำหรับด้านความรู้ และภูมิคุ้มกันที่ดี อธิบายได้ว่าประชาชนถึงจะมีภาระหนี้ อยู่ในระดับมาก ก็ยังมีความรอบรู้ มีความระมัดระวัง รอบคอบ และด้านภูมิคุ้มกันที่ดีมีการวางแผนทำประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา ปัทมทอง (2560) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางในการบริหารจัดการ

หนังสือโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการกองบัญชาการกองทัพไทย พบว่าข้าราชการที่ไม่มีปัญหาเรื่องภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์ กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สิน ด้านความมีคุณธรรม ด้านความรู้ และด้านภูมิคุ้มกันที่ดี

3.2 ด้านสถานภาพรายได้กับรายจ่าย จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมด้านสถานภาพของรายได้กับรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของประชาชน ในด้านภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความรู้ และด้านความมีคุณธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่วนใหญ่ของประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข สภาพรายได้กับรายจ่าย อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านภูมิคุ้มกันที่ดีมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ประชาชนมีการวางแผนทำประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ลดละ เลิก สุราแอลกอฮอล์ ส่วนด้านความรู้ มีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินชีวิต ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมสร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาตนเอง และด้านความมีคุณธรรม คือ มีความพยายาม อดทน และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลกระทบที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด 2019 ส่งผลให้การใช้จ่ายของประชาชนในการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายอุปกรณ์ป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิดเป็นไปตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข เพื่อความปลอดภัยด้านสุขภาพ ของประชาชน และประกอบกับเสถียรภาพเศรษฐกิจคาดว่าอัตราเงินเฟ้อที่ร้อยละ 1.4 เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยปรับตัวเพิ่มขึ้นตามหมวดอาหารและเครื่องดื่ม และกลุ่มพลังงานเชื้อเพลิง มีแนวโน้มราคาเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน ณ อุบลราชธานี (2564) และยังสอดคล้องงานวิจัยของวลัยลักษณ์ บุษบงค์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกร อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และจิตวิทยาต่อการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า รายจ่ายของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการรับรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ในด้านภูมิคุ้มกันที่ดี ด้านความรู้ และด้านความมีคุณธรรม นอกจากนั้นผลการวิจัยของวลัยลักษณ์ บุษบงค์ (2560) ยังพบอีกว่า ด้านความพอประมาณ และด้านความมีเหตุผล ต่างก็มีความสัมพันธ์กับรายจ่ายของครัวเรือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกด้วย เมื่อรายจ่ายของครัวเรือนมากขึ้นจำเป็นต้องใช้จ่ายในครอบครัวต้องมีการประหยัด หากมีการรับรู้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของกิจกรรมการทำบัญชีรายรับรายจ่าย ทำให้สามารถวางแผนในการใช้จ่าย และลดส่วนที่ไม่จำเป็นลงได้

3.3 ด้านวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืม จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมด้านวัตถุประสงค์หลัก ในการกู้ยืม มีความสัมพันธ์กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหนี้สินของประชาชน ในด้านความมีคุณธรรม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง สามารถบริหารจัดการหนี้สิน โดยมีความพยายาม อดทน และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี ในด้านภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือประชาชนมีการวางแผนทำประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ และด้านความพอประมาณ คือ ดำเนินชีวิตด้วยลำแข้งหรือความสามารถของตนเอง ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นไม่ใช้จ่ายจนฟุ่มเฟือยจนเกินไป อยู่ในระดับปานกลาง และในด้านความรู้ คือ ความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมสร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ ในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข มีวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปลงทุนอาชีพเสริม กู้ยืมเงินเพื่อชำระหนี้สินเดิม กู้ยืมเงินเพื่อสร้างหรือซื้อบ้านที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นการก่อหนี้ที่เกิดประโยชน์ เช่น หนี้ดี คือ หนี้ที่เมื่อเป็นแล้วสามารถก่อให้เกิดรายรับในภายภาคหน้าได้ โดยการนำเงินส่วนที่เป็นหนี้ไปลงทุนหรือต่อยอดธุรกิจแล้วทำให้เกิดเงินหรือรายได้ตามมาในอนาคต ตัวอย่างของหนี้ดี เช่น เงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ เงินกู้ยืมเพื่อธุรกิจเงินกู้ยืมเพื่อลงทุนหรือส่งหาริมทรัพย์ต่าง ๆ วัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมเงิน จึงพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2564) และสอดคล้องกับบลินี ทองประเสริฐ (2560) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตเชื่อกับคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้บัตรเครดิตตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกับคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้งด้าน จิตใจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเรียนรู้ของเกษตรกรหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมั่งมีศรีสุข ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมั่งมี ศรีสุข ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการกู้ยืมผ่านการใช้บัตรเครดิตที่ตรงตามวัตถุประสงค์ คือมีการใช้บัตรซื้อสินค้าที่ใช้เพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ และพฤติกรรมการกู้ยืมนี้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิต ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีคุณธรรม และด้านการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3.4 ด้านแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมด้านแรงจูงใจและสิ่งกระตุ้นในการกู้ยืม มีความสัมพันธ์กับการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบริหารจัดการหนี้สินของประชาชนในทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะประชาชนในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิคุ้มกันที่ดี กล่าวคือประชาชนมีการวางแผนทำประกันสุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ มีการวางแผนในการสร้างอาชีพหารายได้เสริม สำหรับด้านคุณธรรม มีความพยายาม อดทน และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ด้านความมีเหตุผล คือ มีการตัดสินใจซื้อสินค้าอย่างมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ด้านความพอประมาณ ประชาชนดำเนินชีวิตด้วยลำแข้งหรือความสามารถของตนเอง และด้านความรู้ประชาชน มีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ จึงทำให้ประชาชนสามารถอดทนต่อสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทำให้มีแรงจูงใจในการกู้ยืม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johan Almenberg et al (2018) ที่ศึกษา Attitudes toward debt and debt behavior ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเป็นหนี้มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในความต้องการกู้ยืมเพื่อที่จะมีเงินใช้จ่ายอย่างไม่ขาดมือ เพื่อตอบสนองความต้องการ และการขาดความควบคุมของตนเอง และยังสอดคล้องกับพิสณฑ์ โบว์สุวรรณ และคณะ (2565) ได้ศึกษาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกและพรรณาปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย และนำเสนอแนวทางการจัดการปัญหาหนี้สิน ของเกษตรกรไทย ผลการศึกษาพบว่า มีสาเหตุหลักมาจากพฤติกรรมการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนไป ในทิศทางวัตถุนิยมตามกระแสสังคมที่อิงสังคม วัฒนธรรมชาติตะวันตกมาก ทำให้เกษตรกรมีแรงจูงใจในการก่อหนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาครัฐควรเข้าไปช่วยเหลือแก่โครงสร้างหนี้ และส่งเสริมการมีวินัยทางการเงินที่ดี พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพให้กับผู้ที่มีหนี้สินเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

1.2 สนับสนุนแนวทางแก้ปัญหาหนี้สินของครัวเรือน ด้วยโครงการรักษำปำ สร้างคน วิถีพอเพียงโดยมีกิจกรรม เช่น ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ การทำบัญชีครัวเรือน โดยกิจกรรมเหล่านี้จะทำให้ครัวเรือนสามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้

1.3 ส่งเสริมให้ประชาชนมีความท้าทายในการเปลี่ยนวิถีชีวิตในแบบที่พึ่งพาตนเอง ยึดหลักการดำเนินชีวิตที่ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี

1.4 ผู้นำชุมชน กรมพัฒนาชุมชน สำนักงานเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหรือสนับสนุน ส่งเสริม หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข ควรให้ความสำคัญ และพัฒนาในด้านความรู้ ในเรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม สร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาตนเอง ทำความเข้าใจกับสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการวางแผนการเงินของครัวเรือน นำความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน ให้มีความรอบคอบระมัดระวังในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการก่อหนี้สิน หรือสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้นำชุมชนหรือหัวหน้าครัวเรือนเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะได้ความคิดเห็นที่มีความชัดเจนมากขึ้น

2.2 ศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหา หนี้สินของประชาชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ระดับมั่งมีศรีสุข

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. (2564). ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จปฐ./ปี 2564. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2564, จาก <https://ebmn.cdd.go.th>.

กฤษ ปัทม. (2560). แนวทางในการบริหารจัดการหนี้สินโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของข้าราชการกองบัญชาการกองทัพไทย. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 ประจำปีการศึกษาพุทธศักราช 2559–2560 สาขาวิชาสังคมจิตวิทยา ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง.

ทิพย์พรรัตน์ แสงพันธ์. (2563). การดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชน ตำบลเชิงคำ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธนาคารแห่งประเทศไทย และศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). แนวโน้มหนี้สินครัวเรือนไทย 2564. สืบค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/946680>.

- ธัญญพัทธ์ วัฒนจิรพันธุ์ และ จงจิต ลีอ่อนรัมย์. (2564). แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกรตำบลไร่หลักทอง อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดชลบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 6(6), 298-299.
- ธัญชนก ปะวะละ. (2561). การพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมั่งมีศรีสุข: กรณีศึกษากันตนาหนองผือ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารเกษตรพระวรุณ*, 15(1), 101-111.
- นลินี ทองประเสริฐ. (2560). พฤติกรรมการใช้บัตรสินเชื่อเกษตรกรกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 9(2), 83.
- นลินี ทองประเสริฐ. (2557). ผลกระทบของพฤติกรรมการใช้บัตรสินเชื่อเกษตรกรที่มีต่อคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พันธ์จิตต์ สีเหนียง และคณะ. (2562). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรชุมชนบ้านห้วยเหนียว อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 37(3), 536.
- พิสนธ์ โบว์สุวรรณ และคณะ. (2565). ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทย. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 265-275.
- ภาวช พุฒพันธ์. (2563). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในตำบลคูลาด อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วลัยลักษณ์ บุษงค์. (2560). การรับรู้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรอำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย (ศคง.). (2564). *แผนใช้เงิน*. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.1213.or.th/th/Pages/finresilience/budgeting.asp>.
- สรา ชื่นโชคสันต์ ภาวนิศร์ ชั่ววัลลี และวิริยะ ดำรงศิริ. (2562). 8 ข้อเท็จจริง ปัญหาการเงินของครัวเรือนไทย. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/Article_30Oct2019.aspx.
- สารสนเทศท้องถิ่นอีสาน ณ อุบลราชธานี. (2564). *สถิติข้อมูลของจังหวัดอุบลราชธานี รายงาน ณ ปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2564, จาก <http://www.esanpedia.oar.ubu.ac.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิริรักษ์ คชายุทธ, วชิรินทร์ สุทธิชัย และสิทธิพร สุนทร. (2564). การใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับผลลัพธ์การพัฒนาท้องถิ่น ตำบลแก้งแก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(2), 248-261.

- สุภาภรณ์ โสภา และคณะ. (2564). แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของประชาชนเขตเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิง
พุทธ**, 6(10), 1-12.
- Johan Almenberg, et.al. (2018). **Attitudes toward debt and debt behavior**. Retrieved
February 19, 2022, from: <http://www.nber.org/papers/w24935>.
- Krejcie, R.V. & D.W. Morgan. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(56), 607-610.
- Datta, S., Tiwari, A.K. & C.S. Shylajan. (2018). An empirical analysis of nature, magnitude
and determinants of farmers' indebtedness in India. **International Journal of
Social Economics**, 45(6), 888-908.
- Nizar, N., & Abdul Karim, Z. (2015, April). Determinants of Malaysia household debt:
macroeconomic perspective. In **Proceeding-Kuala Lumpur International
Business, Economics and Law Conference**, pp. 97-107, Hotel Putra, Kuala
Lumpur: Malaysia.
- William W, G. J Stephen & D. E. Hinkle. **Applied Statistics for the Behavior
Sciences**. 4th ed. New York: Houghton Mifflin, 1998.